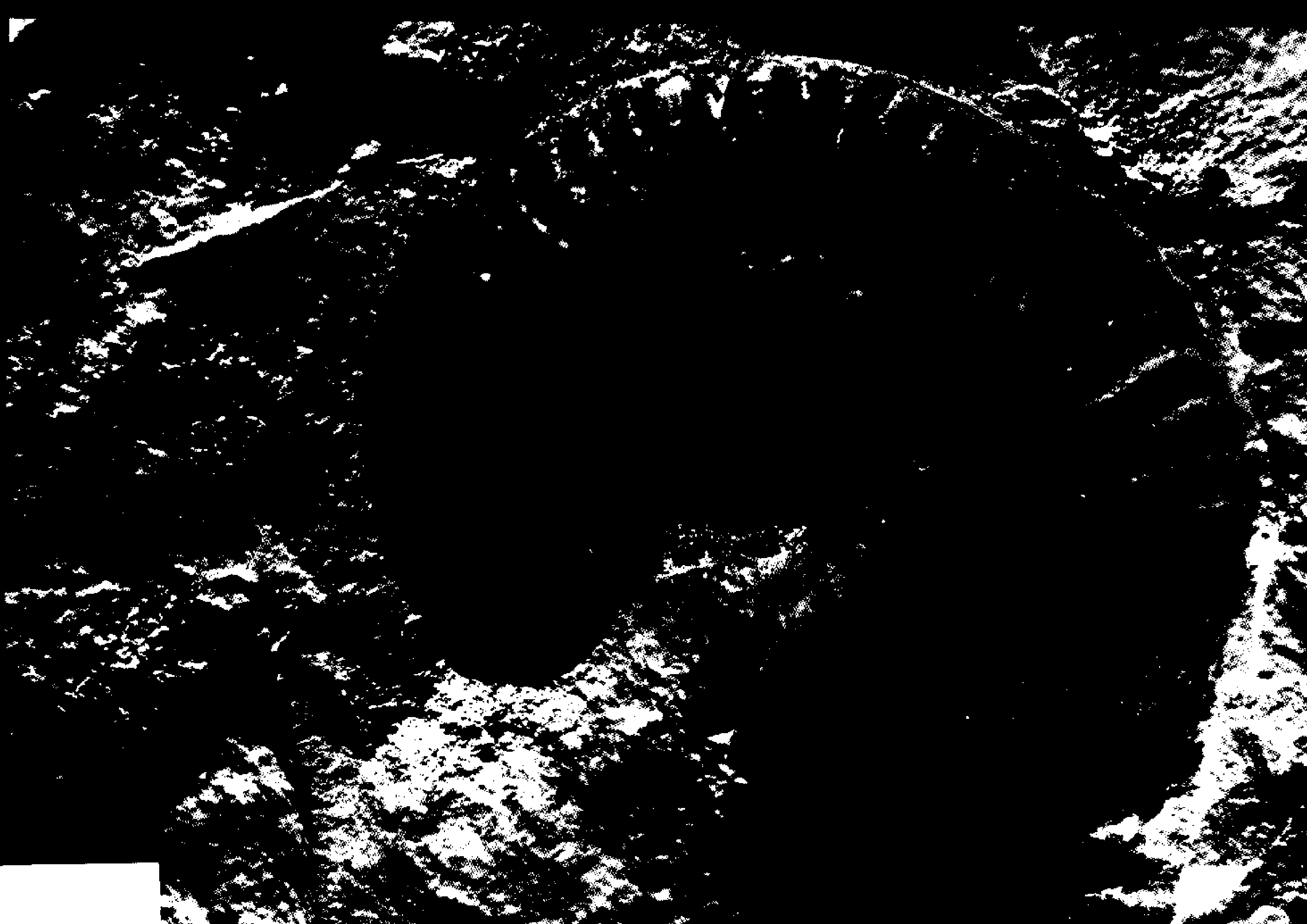

Μαριάννα Μοροζίνη

Η κλινική συλλογιστική και η ανάπτυξή της στην εργοθεραπεία

Κωνσταντάρας
Ιατρικές Εκδόσεις

Η κλινική συλλογιστική
και η ανάπτυξή της
στην **εργοθεραπεία**

15
615
2013
1102

Τ.Ε.Ι. ΑΘΗΝΑΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ
Αρ. υπ. 86592

ΕΥΔΟΞΟΣ 2013-2014
Η κλινική συλλογιστική
και η ανάπτυξή της
στην **εργοθεραπεία**

Μαριάννα Μοροζίνη, MSc

Εργοθεραπεύτρια

Καθηγήτρια Εφαρμογών

Τμήμα Εργοθεραπείας, Τ.Ε.Ι. Αθήνας

Κωνσταντάρας
Ιατρικές Εκδόσεις

ISBN: 978-960-6802-42-3

Η κλινική συλλογιστική και η ανάπτυξή της στην εργοθεραπεία
copyright©2012

Κωνσταντάρας
Ιατρικές Εκδόσεις

Μαυρομικάλη 2-4, 106 79 Αθήνα
Τηλ.: 210.3635343, Fax: 210.3628173
e-mail: medbooks@hol.gr
info@konstadaras.gr
www.konstadaras.gr
www.konstantarasbooks.gr

Φωτογραφία εξωφύλλου: Μαριάννα Μοροζίνη
Σελιδοποίηση-Εξώφυλλο: Μαρία Παπαδάκη
Εκτύπωση: ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ Ι. ΠΕΠΠΑΣ ΑΒΕΕ

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή του παρόντος βιβλίου ή μέρους αυτού με οποιοδήποτε μέσο (φωτοτυπία, εκτύπωση, μικροφίλμ, ή άλλη μηχανική ή ηλεκτρονική μέθοδο), χωρίς την έγγραφη άδεια του εκδότη.

Πρόλογος

Η μελέτη της Κλινικής Συλλογιστικής στην Εργοθεραπεία αναδύθηκε στη δεκαετία του 1980 ως ανάγκη καταγραφής των διεργασιών που οργανώνουν και υποστηρίζουν την κλινική σκέψη των Εργοθεραπευτών, ώστε να καθοδηγείται αποτελεσματικά η αξιολόγηση και η παρέμβασή τους σε ένα άτομο. Έκτοτε, το ενδιαφέρον των μελετητών για την Κλινική Συλλογιστική παρέμεινε αναλλοίωτο ως σήμερα. Η Κλινική Συλλογιστική θεωρείται καθοριστική για την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών Εργοθεραπείας και χρειάζεται να υπάρχει πάντα εγρήγορση γιατί είναι μια διαδικασία συνεχής και εξελισσόμενη που εστιάζει τόσο στο άτομο όσο και σε άλλους περιβαλλοντικούς παράγοντες που μπορεί να επηρεάσουν την πρόοδο και την αποτελεσματικότητα της παρέμβασής μας.

Στην εκπαίδευση, στο Τμήμα Εργοθεραπείας του ΤΕΙ Αθήνας, το μάθημα της Κλινικής Συλλογιστικής έχει ενταχθεί στο νέο πρόγραμμα σπουδών, ώστε οι φοιτητές να βοηθηθούν για να αποκτήσουν τις αναλυτικές ικανότητες και γνώσεις που απαιτούνται για την εφαρμογή της, ενώ είναι ακόμα σε ακαδημαϊκό περιβάλλον. Η πρόκληση επομένως στην εκπαίδευση, είναι ο προσδιορισμός των τρόπων ενίσχυσης της ικανότητας Κλινικής Συλλογιστικής στους φοιτητές, η σύνδεση των θεωρητικών γνώσεων με την πρακτική, με απώτερο στόχο έναν απόφοιτο όσο το δυνατόν πιο έτοιμο να αντιμετωπίσει τις ρεαλιστικές προκλήσεις στο χώρο εφαρμογής της Εργοθεραπείας.

Η κ. Μαριάννα Μοροζίνη, Εργοθεραπεύτρια, με αδιάκοπο το ενδιαφέρον της για την Εργοθεραπεία, παρουσιάζει στο βιβλίο αυτό καταρχάς μια αναλυτική περιγραφή των μοντέλων της Κλινικής Συλλογιστικής. Στη συνέχεια καταγράφονται οι γνώσεις, επιστημονικές και εμπειρικές, και οι γνωστικές διαδικασίες που απαιτούνται από τον Εργοθεραπευτή κατά τη διάρκεια της Κλινικής Συλλογιστικής για να καταλήξει σε ικανοποιητική λήψη απόφασης όσον αφορά στην παρέμβαση. Περιγράφονται επίσης, τα μοντέλα αναστο-

χασμού, η διαδικασία και το αποτέλεσμα του αναστοχασμού κατά την Κλινική Συλλογιστική. Τέλος, παρουσιάζονται οι τύποι της Κλινικής Συλλογιστικής, οι οποίοι αλληλεπιδρούν κατά τη διάρκεια της εργοθεραπευτικής διαδικασίας και η ανάπτυξη της Κλινικής Συλλογιστικής από τον νέο στον έμπειρο θεραπευτή.

Το βιβλίο αυτό, αποτέλεσμα του επιστημονικού ενδιαφέροντος της κας Μοροζίνη, καλύπτει ένα κενό στην ελληνική βιβλιογραφία, αποτελεί σημαντική πηγή πληροφοριών και συμβάλλει στην κατανόηση της Κλινικής Συλλογιστικής τόσο από τους Εργοθεραπευτές, φοιτητές και επαγγελματίες, όσο και από τους άλλους επιστήμονες υγείας, με απώτερο στόχο την καλύτερη παροχή εξειδικευμένων παρεμβάσεων προς όφελος των ατόμων με προσωρινή ή μόνιμη δυσλειτουργία.

ΙΩΑΝΝΑ ΤΖΟΝΙΧΑΚΗ, PhD, OT
Καθηγήτρια Εργοθεραπείας
ΤΕΙ Αθήνας

Πρόλογος συγγραφέως

Στην αρχή της επαγγελματικής μου ζωής, η αιτιολόγηση των θεραπευτικών μου αποφάσεων και δράσεων σε συναδέλφους ή θεραπευόμενους ήταν ένα δύσκολο και στρεσογόνο καθήκον. Ακόμη και στις περιπτώσεις που διαισθανόμουν ότι οι θεραπευτικές μου πράξεις ήταν σωστές, εγώ δυσκολευόμουν να επικοινωνήσω τους λόγους των θεραπευτικών μου αποφάσεων. Ως εκπαιδευτικός πια, αναγνωρίζω ανάλογες δυσκολίες στους φοιτητές ή στους νέους θεραπευτές που κάνουν μεγάλη προσπάθεια για να εκφράσουν με σαφήνεια τη συλλογιστική που βρίσκεται πίσω από τις θεραπευτικές τους αποφάσεις και δράσεις.

Παρακολουθώντας το μάθημα της κλινικής συλλογιστικής στις μεταπτυχιακές μου σπουδές, ανακάλυψα με ανακούφιση ότι ένα από τα ευρήματα μιας μεγάλης μελέτης του Αμερικάνικου Συλλόγου Εργοθεραπείας πάνω στην κλινική συλλογιστική των εργοθεραπευτών, ήταν ότι οι περισσότεροι εργοθεραπευτές δυσκολεύονταν να εξηγήσουν τους λόγους με βάση τους οποίους αποφάσιζαν τις θεραπευτικές τους δράσεις (Mattingly & Fleming, 1994a). Για το λόγο αυτό, οι ερευνήτριες χαρακτήρισαν τη διαδικασία της κλινικής συλλογιστικής «σιωπηρή και εσωτερική». Επιπλέον, επεσήμαιναν ότι είναι κρίσιμο για την επιστήμη της εργοθεραπείας, οι θεραπευτές να συνειδητοποιήσουν τη συλλογιστική που υποστηρίζει τη θεραπευτική πρακτική τους, αν επιθυμούν να την τεκμηριώσουν, να τη βελτιώσουν και να τη διδάξουν. Έκτοτε, η έμφαση που δόθηκε στην κλινική συλλογιστική μέσα στην επιστημονική κοινότητα αλλιά και πρακτική της εργοθεραπείας οδήγησε στην εισαγωγή του μαθήματος της κλινικής συλλογιστικής στη βασική εκπαίδευση πολλών τμημάτων εργοθεραπείας αλλιά και στην υποστήριξη αυτής της διαδικασίας στους κλινικούς εργοθεραπευτές.

Ο σκοπός αυτού του βιβλίου είναι να βοηθήσει τους φοιτητές και εργοθεραπευτές να συνειδητοποιήσουν τη διαδικασία της κλινικής συλλογιστικής

τους αλλήλα και την καθοριστική της συμβολή στην καθημερινή τους πρακτική και επαγγελματική τους ανάπτυξη. Οι μελέτες που παρατίθενται μέσα στο κείμενο αποδεικνύουν ότι η εξοικείωση των θεραπευτών με τη διαδικασία αυτή, τους βοηθά να αφομοιώνουν και να επεξεργάζονται αποτελεσματικότερα τα διάσπαρτα τμήματα των γνώσεων, εμπειριών και πληροφοριών στα οποία εκτίθενται καθημερινά στην πρακτική τους. Αυτό έχει ως συνέπεια, να γνωρίζουν τι κάνουν και γιατί, να λαμβάνουν σωστότερες θεραπευτικές αποφάσεις καθώς και να μπορούν να τις επικοινωνούν με μεγαλύτερη ευκολία.

Τέλος, το βιβλίο αυτό στοχεύει στο να διευκολύνει τους εκπαιδευτές ή επόπτες εργοθεραπευτές στο ακαδημαϊκό ή κλινικό πλαίσιο να διδάξουν και να αναπτύξουν την κλινική συλλογιστική των φοιτητών ή εποπτευόμενων τους.

Μαριάννα Μοροζίνη, MSc

*... σε όσους με δίδαξαν
και συνεχίζουν να με διδάσκουν*

Νιώθω αρχικά την ανάγκη να αναφερθώ στην καθηγήτρια στις μεταπτυχιακές μου σπουδές Susan Ryan που με εισήγαγε στην κλινική συλλογιστική και που αποτέλεσε για μένα πηγή έμπνευσης στα επόμενα χρόνια της επαγγελματικής μου ζωής. Στη συνέχεια θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την καθηγήτρια κ. Ιωάννα Τζονιχάκη για την ευγενική της διάθεση να προλογίσει αυτό το βιβλίο και να μου παρέχει χρήσιμα και ουσιαστικά σχόλια για αυτό. Επίσης, θα ήθελα από καρδιάς να εκφράσω ιδιαίτερη ευγνωμοσύνη σε όλους τους συναδέλφους (εκπαιδευτικούς και κλινικούς επαγγελματίες) που αφιέρωσαν το χρόνο τους στην κριτική μελέτη αυτού του βιβλίου και μου παρείχαν εξαιρετικά χρήσιμα, λεπτομερή και δημιουργικά σχόλια που βελτίωσαν την ποιότητα αλλά και την πληρότητα αυτού του βιβλίου, καθώς και με βοήθησαν στο δύσκολο έργο της μετάφρασης των αγγλικών όρων της κλινικής συλλογιστικής. Είμαι επίσης ευγνώμων σε πολλούς συναδέλφους και φοιτητές που συμβάλλουν καθημερινά με τον τρόπο τους, στην εκπαίδευση και ανάπτυξή μου. Τέλος, να ευχαριστήσω το σύζυγό μου για την πολύτιμη βοήθεια, κατανόηση και συναισθηματική υποστήριξή του καθ' όλη τη διάρκεια της συγγραφής αυτού του βιβλίου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή.....	xiii
Κεφάλαιο 1	
Βασικά στοιχεία κλινικής συλλογιστικής στην εργοθεραπεία.....	1
1.1. Ορισμός της κλινικής συλλογιστικής.....	1
1.2. Ιστορική αναδρομή της κλινικής συλλογιστικής στην εργοθεραπεία.....	6
1.3. Μοντέλα κλινικής συλλογιστικής.....	7
1.3.1. Γραμμικό μοντέλο κλινικής συλλογιστικής.....	9
1.3.2. Σπειροειδές μοντέλο κλινικής συλλογιστικής.....	10
1.3.3. Αφηγηματικό μοντέλο κλινικής συλλογιστικής.....	12
1.3.4. Οικολογικό μοντέλο επαγγελματικής συλλογιστικής.....	13
Κεφάλαιο 2	
Γνώσεις.....	16
2.1. Κατηγορίες γνώσης.....	16
2.1.1. Επιστημονική/θεωρητική γνώση.....	17
2.1.2. Εμπειρική/πρακτική γνώση.....	21
2.1.3. Κριτική συζήτηση γύρω από την επιστημονική και εμπειρική γνώση.....	23
2.2. Χαρακτηριστικά της γνώσης που χρησιμοποιείται στην κλινική συλλογιστική.....	25
2.2.1. Σιωπηρή/εσωτερική γνώση.....	25
2.2.2. Σωματικά καταγεγραμμένη γνώση.....	27
Κεφάλαιο 3	
Γνωστικές διαδικασίες.....	31
3.1. Μοντέλο επεξεργασίας πληροφοριών.....	33
3.1.1. Μνήμη εργασίας.....	33
3.1.2. Μακροπρόθεσμη μνήμη.....	36
3.1.3. Η διαδικασία της επεξεργασίας πληροφοριών.....	37
3.2. Τύποι γνωστικών διαδικασιών επίλυσης προβλήματος.....	39
3.2.1. Αναγνώριση μοτίβου.....	40
3.2.2. Μέθοδος παραγωγής και ελέγχου.....	46
3.2.3. Ευρετική.....	48
Κεφάλαιο 4	
Αναστοχασμός και αναστοχαστική αυτογνωσία.....	49
4.1. Ο αναστοχασμός και η συμβολή του στη μάθηση.....	50
4.2. Μοντέλα αναστοχασμού.....	53
4.2.1. Η δουλειά του Schon πάνω στον αναστοχασμό.....	54

4.2.2. Το Μοντέλο αναστοχασμού των Boud και Walker	58
4.2.3. Τα επίπεδα αναστοχασμού των Fish, Twinn και Purr	61
4.3. Αναστοχαστική αυτογνωσία ή μεταγνώση	62
κεφάλαιο 5	
Τύποι κλινικής συλλογιστικής	65
5.1. Επιστημονική συλλογιστική	66
5.1.1. Διαγνωστική συλλογιστική	67
5.1.2 Διαδικαστική συλλογιστική	80
5.2. Αφηγηματική συλλογιστική	95
5.2.1. Τι είναι οι αφηγήσεις	96
5.2.2. Αφήγηση ιστοριών	98
5.2.3. Δημιουργία ιστοριών	100
5.3. Πραγματιστική συλλογιστική	103
5.4. Ηθική συλλογιστική	110
5.4.1. Θεωρίες ηθικής	112
5.4.2. Ηθικές αρχές	117
5.4.3. Διαδικασία λήψης ηθικών αποφάσεων/δράσεων	119
5.5. Αλληλεπιδραστική συλλογιστική	122
5.6. Εξαρτημένη συλλογιστική	131
5.7. Συμπεράσματα σχετικά με τους διάφορους τύπους της κλινικής συλλογιστικής	133
κεφάλαιο 6	
Ανάπτυξη κλινικής συλλογιστικής: από τον αρχάριο στον έμπειρο θεραπευτή	142
6.1. Διαφορές στην κλινική συλλογιστική μεταξύ αρχάριων και έμπειρων εργοθεραπευτών	142
6.2. Στάδια ανάπτυξης της κλινικής συλλογιστικής	146
6.3. Τρόποι ανάπτυξης της κλινικής συλλογιστικής	154
6.3.1. Απόκτηση και οργάνωση επιστημονικής και εμπειρικής γνώσης	154
6.3.2. Διαδικασίες ανάπτυξης της κλινικής συλλογιστικής	165
6.3.3. Διαδικασίες ανάπτυξης αναστοχασμού	186
βιβλιογραφία	
ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ	195
ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ	196
ευρετήριο	219

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η κλινική συλλογιστική αποτελεί μια πολύπλοκη και πολυδιάστατη διαδικασία σκέψης η οποία πραγματοποιείται από όλους τους επαγγελματίες υγείας προκειμένου να καθορίζουν και να επιλύουν τα προβλήματα των θεραπευόμενων τους μέσα στο πλαίσιο της πρακτικής τους. Με λίγα λόγια, η κλινική συλλογιστική αποτελεί το βασικό σκεπτικό που υποστηρίζει τις θεραπευτικές αποφάσεις και δράσεις των θεραπευτών. Επιπλέον, έχει αναγνωριστεί σε πολλές χώρες του εξωτερικού ως μία από τις επαγγελματικές επάρκειες που χρειάζεται να διαθέτει ο κάθε θεραπευτής. Η κλινική συλλογιστική αναπτύσσεται σταδιακά από τον επαγγελματία θεραπευτή και χρειάζονται πολλά χρόνια προσωπικής μελέτης, εμπειρίας και αναστοχασμού ώστε να οδηγήσει σε αποτελεσματικές και κατάλληλα τεκμηριωμένες θεραπευτικές δράσεις.

Το περιεχόμενο αυτού του βιβλίου στηρίχθηκε στις σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις της κλινικής συλλογιστικής στην εργοθεραπεία καθώς και στα ερευνητικά αποτελέσματα μελετών κλινικής συλλογιστικής που έχουν πραγματοποιηθεί τόσο μέσα στην επιστήμη της εργοθεραπείας όσο και σε άλλες επιστήμες όπως η ιατρική, η νοσηλευτική, η φυσικοθεραπεία, η ψυχολογία ή η ανθρωπολογία. Επίσης, τοποθετεί την κλινική συλλογιστική μέσα στο ανθρωποκεντρικό πλαίσιο της εργοθεραπευτικής πρακτικής και προσεγγίζει την ανάπτυξή της σαν ένα ταξίδι δίχως τέλος. Είναι χωρισμένο σε έξι κεφάλαια τα οποία αν και συνδέονται μεταξύ τους μέσα από τη σχέση τους με την κλινική συλλογιστική, μπορούν και να σταθούν αυτόνομα.

Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η διαδικασία της κλινικής συλλογιστικής, παρέχονται οι ορισμοί της, γίνεται μια ιστορική αναδρομή της κλινικής συλλογιστικής στην ειδικότητα της εργοθεραπείας και παρουσιάζονται τα μοντέλα που έχουν αναπτυχθεί μέσα και έξω από την επιστήμη της εργοθεραπείας.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι γνώσεις ως καθοριστικός παράγοντας της κλινικής συλλογιστικής που αναπτύσσουν οι θεραπευτές. Συζητούνται οι δύο μεγάλες κατηγορίες γνώσεων, η επιστημονική και η εμπειρική, καθώς και η συμβολή της κάθε μίας στη συλλογιστική των θεραπευτών κατά την παροχή μιας πρακτικής βασισμένης στην τεκμηρίωση. Τέλος περιγράφονται τα δύο σημαντικά χαρακτηριστικά της γνώσης που χρησιμοποιείται στην κλινική συλλογιστική: σιωπηρή/εσωτερική και σωματικά καταγεγραμμένη.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζονται αναλυτικά οι γνωστικές διαδικασίες που πραγματοποιούνται όταν οι θεραπευτές συλλογίζουν. Το επικρατέστερο μοντέλο που εξηγεί τον τρόπο με τον οποίο οι θεραπευτές επεξεργάζονται τις ποικίλες πληροφορίες της πρακτικής τους και λαμβάνουν τις θεραπευτικές τους αποφάσεις, είναι αυτό της επεξεργασίας πληροφοριών. Στο κεφάλαιο αυτό περιγράφονται αναλυτικά τα δύο συστήματα μνήμης στα οποία εστιάζει το μοντέλο αυτό, η μνήμη εργασίας και η μακροπρόθεσμη μνήμη καθώς και η αλληλεπίδραση που πραγματοποιείται μεταξύ τους όταν οι θεραπευτές επεξεργάζονται και προσπαθούν να βγάλουν νόημα από τα δεδομένα της πρακτικής τους. Επιπλέον, γίνεται μια εκτενής αναφορά στους τέσσερις τύπους γνωστικών διαδικασιών που χρησιμοποιούν οι εργοθεραπευτές προκειμένου να καθορίσουν τα προβλήματα των θεραπευόμενων τους αλλά και να αποφασίσουν για τις θεραπευτικές τους δράσεις: στην αναγνώριση μοτίβου, στη μέθοδο παραγωγής και ελέγχου, στην παραγωγή υποθέσεων και στην ευρετική. Η παραγωγή υποθέσεων παρουσιάζεται αναλυτικότερα στην ενότητα της διαγνωστικής συλλογιστικής εφόσον αποτελεί την πιο συχνά χρησιμοποιούμενη γνωστική διαδικασία με την οποία οι εργοθεραπευτές διαγιγνώσκουν τα προβλήματα εκτέλεσης έργου των θεραπευόμενων τους.

Στο τέταρτο κεφάλαιο περιγράφεται ο αναστοχασμός ως μια καθοριστική συνιστώσα της κλινικής συλλογιστικής αλλά και ως μια σημαντική διαδικασία της μάθησης από την εμπειρία. Αναλύονται επίσης τα μοντέλα αναστοχασμού που έχουν αναπτυχθεί και που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από εκπαιδευτικούς και επόπτες στην εκπαίδευση των θεραπευτών πάνω στη διαδικασία του αναστοχασμού. Τέλος παρουσιάζεται η αναστοχαστική αυτογνωσία ή μεταγνώση ως το αποτέλεσμα του αναστοχασμού.

Στο πέμπτο κεφάλαιο περιγράφονται διεξοδικά όλοι οι τύποι της κλινικής συλλογιστικής που αναφέρονται στη βιβλιογραφία της εργοθεραπείας: επιστημονική, διαγνωστική, διαδικαστική, αφηγηματική, πραγματιστική, ηθική, αλληλεπιδραστική, εξαρτημένη συλλογιστική. Αναλυτικά παρουσιάζεται το επίκεντρο ενδιαφέροντος καθώς και η συμβολή του κάθε τύπου κλινικής συλλογιστικής στην εργοθεραπευτική διαδικασία. Στο τέλος του κεφαλαίου παρατίθεται ένας συγκεντρωτικός πίνακας όλων των τύπων κλινικής συλλογιστικής καθώς και το ιεραρχικό μοντέλο κλινικής συλλογιστικής της Unsworth (2004) το οποίο ενσωματώνει με έναν ιεραρχικό τρόπο όλους τους τύπους της.

Το έκτο κεφάλαιο μετακινεί τον αναγνώστη προς την ανάπτυξη της κλινικής συλλογιστικής. Αρχικά αναφέρονται οι διαφορές στην κλινική συλλογιστική μεταξύ αρχάριων και έμπειρων θεραπευτών, στη συνέχεια παρουσιάζονται τα στάδια ανάπτυξης της κλινικής συλλογιστικής των θεραπευτών καθώς και τα χαρακτηριστικά της συλλογιστικής του κάθε σταδίου και τέλος γίνεται μια εκτενής αναφορά στις μαθησιακές εμπειρίες με βάση τις οποίες τόσο οι φοιτητές όσο και οι επαγγελματίες εργοθεραπευτές αποκτούν και οργανώνουν τις γνώσεις τους, αναπτύσσουν την κλινική συλλογιστική τους αλλά και εμπλέκονται σε διαδικασίες αναστοχασμού της πρακτικής τους. Σε αυτό το κεφάλαιο πραγματοποιείται μια διεξοδική αναφορά στις εκπαιδευτικές προσεγγίσεις που χρησιμοποιούν τα τμήματα εργοθεραπείας χώρων του εξωτερικού για την ανάπτυξη της κλινικής συλλογιστικής των φοιτητών τους όπως η *μάθηση βασισμένη στο πρόβλημα*, αλλά παρουσιάζονται και οι ποικίλες εμπειρίες συνεχιζόμενης επαγγελματικής ανάπτυξης μέσα από τις οποίες οι εργοθεραπευτές μπορούν να αναπτύσσουν τόσο την κλινική συλλογιστική τους όσο και τις επιμέρους συνιστώσες της.

*Η Κλινική Συλλογιστική και η Ανάπτυξή της στην Εργο-
θεραπεία* είναι ένα βιβλίο που παρουσιάζει στον αναγνώ-
στη τις σύγχρονες θεωρητικές τάσεις αλλά και πρακτικές
εφαρμογές της κλινικής συλλογιστικής στην εργοθεραπεία
και σε άλλα επαγγέλματα υγείας. Μπορεί να αποτελέσει
χρήσιμο εργαλείο στο φοιτητή, θεραπευτή ή εκπαιδευτικό
που επιθυμεί:

- να εξοικειωθεί και να κατανοήσει τη διαδικασία της κλι-
νικής συλλογιστικής
- να αναγνωρίσει τη συμβολή της στις αποφάσεις του θε-
ραпевτή και στην επαγγελματική του ανάπτυξη
- να ενημερωθεί για τις σύγχρονες εκπαιδευτικές μεθόδους
ανάπτυξης της κλινικής συλλογιστικής
- να πληροφορηθεί για τον τρόπο που μπορεί να ενισχύσει
το επίπεδο της κλινικής συλλογιστικής του.

Το βιβλίο στηρίχθηκε στην πρόσφατη διεθνή βιβλιογραφία
και στις μελέτες της κλινικής συλλογιστικής, που προέρχο-
νται κυρίως από την επιστήμη της εργοθεραπείας αλλά και
από άλλες επιστήμες υγείας. Παράλληλα με τις θεωρητικές
τοποθετήσεις, παρατίθενται παραδείγματα κλινικής συλλο-
γιστικής θεραπειών, εικόνες, σχήματα και συγκεντρωτικοί
πίνακες που διευκολύνουν την κατανόηση του αναγνώστη.

